שמא נתרצה הבן לא אמרינן אמרי ליה רבנן לרבינא ודילמא שליח שויה לא חציף איניש לשויי לאבוה שליח ודילמא ארצויי ארצייה קמיה[א] אמר (א) ליה רבה בר שימי בפירוש אמר מר דלא סבר להא דרב ושמואל ההוא גברא דקדיש בכישא דירקא בשוקא אמר רבינא אפילו למאן דאמר חוששין שמא נתרצה האב הני מילי [ב]דרך כבוד אבל דרך בזיון לא א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא בזיון דמאי [ג]אי בזיון דירקא אי בזיון דשוקא נפקא מינה דקדיש [ד]בכספא בשוקא או בכישא דירקא בביתא מאי א"ל אידי ואידי דרך בזיון הוא [ה]ההוא דאמר לקריבאי והיא אמרה לקריבה כפתיה עד דאמר לה תיהוי [ו]לקריבה ארדאבלי ושתי אתא קריביה באיגרא וקדשה אמר אביי [ז]כתיב [1]שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב [ח]רבא אמר חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה מאי בינייהו איכא בינייהו דלא טרח: נתקדשה לדעת אביה והלך אביה למדינת הים ועמדה ונישאת אמר רב אוכלת בתרומה עד שיבא אביה וימחה רב אסי אמר [א]אינה אוכלת שמא יבוא אביה וימחה ונמצאת זרה אוכלת בתרומה למפרע [ט]הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי אמר רב שמואל בר רב יצחק ומודה רב [כ]שאם מתה אינו יורשה [י]אוקי ממונא בחזקת מריה נתקדשה לדעת וניסת שלא לדעת ואביה כאן רב הונא אמר [ג]אינה אוכלת רב ירמיה בר אבא אמר אוכלת רב הונא אמר אינה אוכלת ואפי' לרב דאמר אוכלת התם הוא דלא איתיה לאב אבל הכא דאיתיה לאב האי דאישתיק מירתח רתח רב ירמיה בר אבא אמר אוכלת ואפי' לרב אסי דאמר אינה אוכלת התם הוא דשמא יבוא אביה וימחה אבל הכא מדשתיק איתנוחי איתנחא ליה נתקדשה שלא לדעת אביה וניסת שלא לדעת ואביה כאן רב הונא אמר אוכלת [ס]רב ירמיה בר אבא אמר [ד]אינה אוכלת אמר עולא הא דרב הונא [2][ע]כחומץ לשנים וכעשן לעינים השתא ומה התם דקידושי דאורייתא אמרת לא אכלה הכא לא כל שכן

נראין

שמא נתרצה הבן. בקידושין שקידש לו האב שלא מדעתו לא אמרינן דאב בקידושי בתו בכל דהו ניחא ליה דטב למיתב טן דו[ד] אבל גברא דייק ונסיב וכן אינו ברשות אביו לקדש לו אשה שלא בשליחותו: **ודילמא ארצויי ארצי.** בן קמיה אביו וגילה לו דעתו שהוא חפץ בה והאב נעשה לו שליח מאליו וזכין לאדם שלא בפניו[ג]: **מר.** רבינא: **בפירוש.** שמעתי ממנו דלא סבר ליה לדרב ושמואל (דאין) [ה] חוששין שמא נתרצה האב וכ"ש [ו]לשמא עשאו הבן שליח אא"כ שמענו ודקאמר אפילו למ"ד כו' לרווחא דמילתא כי היכי דלקבליה מיניה קאמר הכי: **בכישא.** אגודה וקטנה שלא לדעת אביה הואי: **אידי ואידי.** בחדא מינייהו הוי בזיון: **הוא אמר לקריבי.** מעשה היה שהאיש אמר לתת בתו קטנה לקרובו ואשתו אמרה שינתננה לקרובה: **כפתיה.** [ט]הכריחתו והודה לה לתתה לקרובה ועשו סעודה לאכילת אירוסין וזימנו את קרוביהן: **באיגרא.** בעליה: **וקדשה.** בסתר ועדיין לא קבל האב קידושין מקרוב של אשתו: **לא יעשו עולה.** ולא חיישינן בהא שמא נתרצה האב דלא הדר ביה מדבוריה: **רבא אמר.** טעמא אחרינא דודאי לא נתרצה דכיון דטרח האי אבי הבת לעשות סעודה אינו מפסידה: **דלא טרח.** לעשות סעודה. לאביי מכיון דאודי לה תו לא הדר ולא חיישינן לשמא נתרצה: **אוכלת בתרומה.** אם כהן הוא זה ואע"פ שלא היתה חופה זו לדעת האב ואמרו רבנן (כתובות דף נז:) אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה [ל]זו הואיל וקידושיה לדעתו היו חופה נמי ניחא ליה עד שנשמע שיבא וימחה: **ומודה רב.** אע"ג דגבי תרומה [ק]מחזקינן ליה בחזקה שנתרצה בחופה התם הוא דלאי נימא[ר] לא נתרצה אכלה מדאורייתא דארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה[ש] אבל לענין ירושה דבעינן שאלו[ת] מודה דאינו אלא כארוס[א] ואם מתה אינו יורשה דכיון דמספקא לן אם נתרצה בחופה או לאו אוקימנא ממונא בחזקת מריה: **וניסת שלא לדעת.** לא הודיעתו: **ומה התם דקידושיה דאורייתא.** שנתקדשה לדעת:

נראין

בפירוש אמר מר לא סבירא ליה להא דשמואל. דקאמר לעיל חיישינן שמא נתרצה[ב] לראשון ופירש בקונטרס דהיינו רבינא דלא סבר לדשמואל ואע"ג דקאמר רבינא אפי' למ"ד דחיישינן שמא נתרצה האב לאו משום דס"ל הכי אלא לרווחא דמילתא נקטיה ופסק רב אלפס ובשאלתות[ג] דרב אחאי דהילכתא כרבינא דהוא בתראה[א] וסוף הוראה היה[ד] ורבה בר שימי נמי סבר כוותיה ולא חיישינן שמא נתרצה האב ואין צריך לא גט ולא מיאון[ב] ואפי' שידכו ואע"ג דמתמה גמרא לעיל (דף מד:) ואע"ג דשידכו מיהו איכא דאמרי אינו סובר כן וא"כ אין צריך לדחוק ולפרש מה שפי' ר"י לעיל[ה] אפילו מיאון אינה צריכה דוקא היכא דלא שידכו דאיכא למימר כמו שפי' בקונטרס ומיירי אפילו שידכו ולאו משום דמתמה גמרא ואע"ג דשידכו איכא למימר דמאיכא דאמרי ואילך אית ליה סברא אחרת ומסתמא זו היא דאפילו כשידכו אינה צריכה מיאון שהרי כמו כן קאמר רבינא ועוד פסק בשאלתות דרב אחאי בקטנה שהלך אביה למדינת הים שהיא יכולה להתקדש מדרבנן[ג] כדין יתומה דאין לה אב דתקנו רבנן קידושין משום הפקר[ו] וזו שהלך אביה למד"ה הרי היא כיתומה משום הפקר וה"ר מנחם מיוני"י אינו מודה בדבר ומעשה אירע באחד שהלך לארץ רחוקה ולו בת קטנה ונתקדשה הבת ואסר ה"ר מנחם מיוני"י לקיימה ואמר חיישינן שמא יקדשנה אביה לאיש אחר במקום שהוא ונמצא בא זה עליה באיסור אשת איש ושלח לו רבינו תם לדבריך *אם מת האב במד"ה היא תאסר לכל אדם לעולם שמא קידשה אביה במדינת הים ואין אנו יודעים למי והשיב רבינו מנחם דלהא לא חיישינן שמא יקדש אמרי'[ז] שמא קידש לא אמרינן דכי האי גוונא אמר פרק כל הגט (גיטין דף כח:) לשמא מת לא חיישי' לשמא ימות תנאי היא וקי"ל כרבי יוסי דפליג עליה דר"מ דאמר חיישינן לשמא ימות דר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי[ח] *ועל זה אמר ר"ת דהשתא דאתית להכי אף כשהיא קטנה מותרת דכיון דלא חיישי' שמא קידש א"כ היא מותרת לעולם דכל שעה ושעה יש לנו לומר דעדיין לא קידש ואפי' חיישת שמא יקדש הואיל וכל שעה יש לומר עדיין לא קידש מותרת היא אללו ולא דמי לשמא ימות דהתם מיירי שאסר את אשתו בתרומה כשהגט חל שעה אחת לפני מיתתו[ט] ואיכא למימר דמיד ימות נמצא דכל שעה אסורה לאכול בתרומה דאיכא למימר דמיד ימות אבל הכא דאינה אסורה עד שיחולו הקידושין שקידש אביה שם כל שעה איכא למימר עדיין לא חלו הקידושין כדפי' והביא ר"ת ראיה מהלכות גדולות שפירש בהלכות קידושין קטנה דאיתא לאבוה במדינת הים ואנסיבתא אמה שאלתא הדא מלתא קמיה דרבנן ואמרו שפיר עבדת אמה דנישואין תקינו לקטנה אם איתיה לאב מקדשה קידושין מן התורה ואי ליתיה מינסבא בתיקון חכמים ולכי גדלה גדלי נישואין בהדה ולכי אתי אב לא צריך לקדשה: **ונמצאת** זרה למפרע. נראה דזרה דנקט לא קאמר שתהא זרה דאורייתא שהרי מן התורה ארוסה אוכלת בתרומה אלא זרה דרבנן קאמר ואע"ג דלא שייך הכא לא משום סימפון[י] ולא משום שמא ימזגו[כ] דכיון דנכנסת לחופה דוכתא מייחד להי ומבדק בדיק לה[ל] אפ"ה לא חילקו חכמים בין ארוסה לארוסה כלומר כיון שאין חופתה חופה גמורה שהאב יכול למחות לא פלוג רבנן בין זו ללא נכנסה לחופה כלל: **הוה** עוברא וחש לה רב להא דרב אסי. נראה דהלכה כרב אסי דהא הדר ביה רב אך ר"ת פסק הילכתא כרב שהרי רב אסי היה תלמידו ובכל מקום שהרב והתלמיד חולקין הלכה כדברי הרב באמוראי ראשונים עד אביי ורבא אבל מכאן ואילך פסקינן כבתראי לפי שדקדקו יותר מן הראשונים להעמיד הלכה על בוריה ואע"ג דחש לה רב להא דרב אסי מ"מ לא חזר בו אלא חומרא בעלמא שהחמיר אנפשיה כמו שמצינו בפ"ק דמגילה (דף ה.) אמר רב מגילה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה רב אסי אמר אחד זה ואחד זה בעשרה הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי ואפ"ה קי"ל כרב דהא ר' יוחנן קאי כוותיה בפ"ב דמגילה (דף יט:) דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ומחו ליה אמוחיה לא שנו אלא בצבור מפני כבוד צבור אבל יחיד לא אלמא משמע דפעמים קורין אותה ביחיד והיינו בזמנה כרב[מ]:

אוקי ממונא בחזקת מריה. ואפי' הוא מוחזק בנכסי מלוג שלה אינו מוחזקתו אלא בחזקת יורשי האשה דתפיסתו שלא כדין היתה ואע"ג דשרי לה רב לאכול בתרומה היינו משום דמן התורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה כדפירש בקונטרס[נ]:

נראין

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה [illegible]:

ב ב מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה [illegible]:

ג ג מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה [illegible]:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ר"י הזקן

הבן. כשקדש אביו לו אשה בלא ידיעתו ולא הודיעו. [illegible] שליח. לקדש לו אשה. [illegible] הוא ומדקאמר (רבה) [רבינא אפילו] למאן דאמר חיישינן שמא נתרצה האב, שמע מינה דלית ליה האי סברא. ההוא. שהיתה לו בת נערה או בת קטנה והוא היה רוצה להשיאה לקרובו ואשתו היתה רוצה להשיאה לקרובה, והיא כפתתו עד שהודה לדבריה שתנשא בתו לקרוב שלה. ארדאבלו ושתו. ועושים סעודה שיקדשנה קרוב שלה, בא קרוב שלו דרך הגג וקדשה. שארית ישראל. איכא דמפרשי דאביי ורבא ס"ל כרב ושמואל דבעלמא אם נתרצה האב (דמשמע) מקודשת, והכא ליכא למיחש שמא נתרצה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. והעיקר כמ"ש למעלה דלא ס"ל כרב ושמואל, והכי קאמרי אע"פ שאמר בתחלה להשיאה לקרובו ליכא למיחש [illegible]

מסורת הש"ס

א) [כתו"י טסף: ושתיק. ועיין [illegible]], ב) כתובות עט:, ג) [illegible] [illegible]

תורה אור השלם

1. שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית כי המה ירעו ורבצו ואין מחריד: צפניה ג יג

2. כחמץ לשנים וכעשן לעינים כן העצל לשלחיו: משלי י כו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בפירוש וכו' אם מת האב במדינת הים היא תאסר לכל אדם. עיין סוטה [illegible] כא"ד ועל זה אמר ר"ת [illegible] יומא נה ע"ב תד"ה אלא [illegible]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר להו רבה בר שימי:

מוסף תוספות

א. פסקינן כבתראי לפי שדקדקו יותר מן הראשונים להעמיד הלכה על בוריה. תוס' לקמן ד"ה הוה עובדא. ב. דלא הצריכו רב ושמואל מיאון אלא משום שהצריכו גט דמחמת הגט חיישינן שמא יאמרו אין קדושין תופסין באחותה. תוס' הרא"ש. ג. התוס' הרא"ש ועוד ראשונים מביאים את השאלתות בל"א וכן כתוב אצלינו בשאלתות: וכן כתב בשאילתות דר"א הלכתא כרבינא אפי' היכא דשדיך ועוד כתב בשאלתות הא דאמרינן דיכולה אמה לקדושי לברתיה או אחיה היינו היכא דשכיב אב אבל אביה קיים לא יכולה. (וע"ש לגבי הלך למדה"י ועי' רש"ש). ד. דכי מה אוקמה אחזקתה ואין חוששין שמא קידש אבל הכא חוששין שמא קדשה ואין מתירין אותה לזה ואע"פ שיש לומר כל שעתא ושעתא [illegible] נימא עדיין לא קידש כיון שהוא ברשות אביה אינה עומדת בחזקתו של זה כדי שנאמר כן. רמב"ן. ה. דתניא התם הרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד. רשב"א. ו. כאחד שהוא אין אותה תמיד מוציאה מבית אביה ומיחד לה מקום [illegible] לקרובה. רש"י כתובות נז:. ז. ונראה לי דלאו ראיה מההיא דמגילה [illegible] רמב"ן. ח. ולפי טעם זה אין מטמא לה. תוס' הרא"ש.

שאמר לבתו כשאתי צאי וקבלי קידושין מן פלוני קרובי ונמצא שנתקדשה על דעת אביה. ולא ידברו כזב. וזה הודה לדבריה שתנשא לקרוב שלה. אין אדם טורח. והם הכינו הסעודה מפני קרוב שלה, ומסתברא דהלכתא (כרבה) [כרבא] [illegible] ר"ח ז"ל חשש להא דרב ושמואל וכל הגאונים ז"ל [illegible] לא חששו לדרב ושמואל ופסקו כרבינא. אינה אוכלת. כל זמן שהיא נערה או קטנה אבל אחר שבגרה אוכלת [illegible] וחש לה. [illegible] ר"ח פסק כרב [illegible] והרי"ף והרמב"ם פסקו כרב אסי [illegible] כשקדשה ונשאת. כחומץ לשינים וכעשן לעינים. [illegible] דאיקא קידושין דאורייתא. דהא נתקדשה לדעת אביה.

*ליתא למינו בתוספתא. והוא בירושלמי קידושין פ"ג ה"א. **ליתא למינו שם.